

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/opozycja-w-prl/80135,NSZZ-quotSolidarnoscquot-Region-Zielona-Gora-wybrane-aspekty-dzialalnosci-w-lata.html>

Wystawa IPN Tu rodziła się Solidarność na placu Piłsudskiego w Warszawie - 28 sierpnia 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

ARTYKUŁ

NSZZ "Solidarność" Region Zielona Góra - wybrane aspekty działalności w latach 1980 - 1981

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: PRZEMYSŁAW ZWIERNIK 26.08.2023

W lipcu roku 1980 wydarzenia w województwie zielonogórskim przebiegały

spokojnie. Niezadowolenie w zakładach pracy nasiliło się dopiero w sierpniu 1980 r. Coraz częściej wyrażano krytyczne opinie wobec dyrekcji zakładów pracy, władz terenowych i centralnych.

Wzrastała też ilość zgłaszanych postulatów, a w co najmniej czterech zakładach pracy doszło do strajków: 27 sierpnia w Odlewni Zakładów Wytwórczych Maszyn i Urządzeń Przemysłu Spożywczego w Żarach, 28 sierpnia w Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji w Zielonej Górze, 29 sierpnia w PKS - oddział IV w Żarach, a 30 sierpnia w Przedsiębiorstwie Elementów Wielkopłytowych w Nowogrodzie Bobrzańskim.

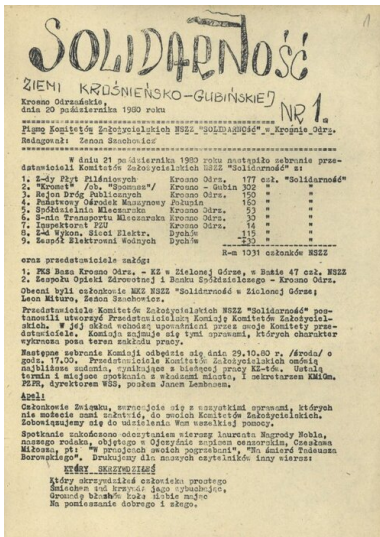
Z aprobatą przyjmowano żądania gdańskiego MKS-u. Załogi niektórych zakładów w województwie zielonogórskim zgłaszały postulaty utworzenia Wolnych Związków Zawodowych, a po podpisaniu porozumień na Wybrzeżu zaczęły tu powstawać struktury Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych.

Miały także miejsce przypadki kolportowania ulotek, w których krytykowano władze PRL lub popierano strajkujących robotników Wybrzeża, m.in. w świebodzińskiej „Eltermie” rozrzucono ulotki o treści „Popieramy robotników Pomorza”, „Precz z komunistycznym terrorem” i „Wszyscy za Pomorzem - KOR”. Malowano także napisy na murach, np. w Żaganiu („Precz z Ruskimi”), na szosie z Wolsztyna do Poznania („Polaku obudź się” i „Do strajku”) oraz w Zielonej Górze („Polska niepodległa KPN”, „Precz z Ruskimi i reżimem”).

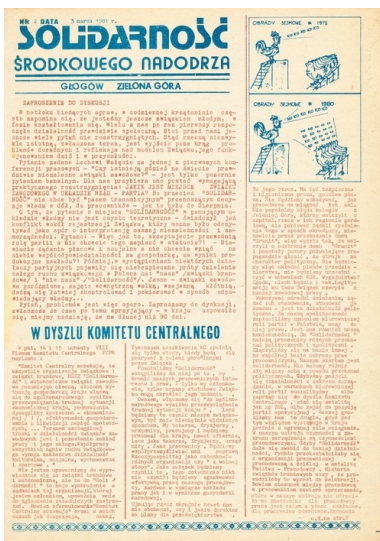
Z aprobatą przyjmowano też żądania gdańskiego MKS-u. Załogi niektórych zakładów w województwie zielonogórskim zgłaszały postulaty utworzenia Wolnych Związków Zawodowych, a po podpisaniu porozumień na Wybrzeżu zaczęły tu powstawać struktury Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych (NSZZ).

Powstanie "Solidarności"

Bardzo szybko nawiązano kontakty z organizatorami niezależnych związków zawodowych w Gdańsku i we Wrocławiu, a wśród osób zaangażowanych w ich tworzenie byli m.in aktorzy Teatru im. Kruczkowskiego w Zielonej Górze. 15 września 1980 r. – podczas spotkania Teatrze – zawiązał się Międzyzakładowy Komitet Założycielski (MKZ) NSZZ Ziemia Lubuska. Jego pierwszym przewodniczącym wybrano Andrzeja Włodka, ale następnego dnia (z przyczyn osobistych) zrezygnował on z tej funkcji i przewodniczącym MKZ został Kazimierz Skorupski. Od listopada 1980 do czerwca 1981 r. przewodniczącym był Maciej Ołtarzewski.

Solidarność Ziemi Krośniensko - Gubińskiej

Solidarność Środkowego

Nadodrze

MKZ działał do I Walnego Zebrania Delegatów (WZD), które odbyło się w dniach 13–15 czerwca 1981 r. Wybrano wówczas przewodniczącego Zarządu Regionalnego – został nim Mieczysław Oszmian. W tym czasie w Regionie działało około 700 komisji zakładowych zrzeszających 152 tys. członków.

Działalność wydawnicza

W latach 1980 - 1981z znaczącym osiągnięciem NSZZ "Solidarność" (a także NSZZ RI „Solidarność” i Niezależnego Zrzeszenia Studentów) było wydawanie nieocenzurowanych publikacji, druków ulotnych i czasopism. W tym czasie w regionie ukazywało się co najmniej 40 tytułów prasowych. Pierwszym periodykiem wydawanym przez „Solidarność” był „Komunikat”, którego pierwszy numer ukazał się z datą 15 września 1980 r. MKZ wydawał także pismo „Solidarność Lubuska” (od października do grudnia 1980 r.), a działacze „Solidarności” w Gubinie i Krośnie Odrzańskim (od października 1980 r. do listopada 1981 r.) wydawali „Solidarność Ziemi Krośnieńsko-Gubińskiej”, która od nr 5 ukazywała się pod tytułem „Solidarność Krośnieńska”.

Niezależna działalność wydawnicza prowadzona przez MKZ, a później przez Zarząd Regionu, została zintensyfikowana na początku 1981 r. W styczniu 1981 r. zaczęła się ukazywać „Solidarność Środkowego Nadodrze”, a później m.in. „Serwis Informacyjny”, „Start” i „Zielonogórski Serwis Informacyjny”. Własne czasopisma wydawały także niektóre komisje koordynacyjne (np. „Solidarność Świebodzińska”) oraz komisje zakładowe, m.in. były to pisma: „Spod lady” (w WPHW), „Solidarność” (w „Dekorze” w Żarach), „Wprost” (w „Novicie”), „Biuletyn Informacyjny” (w Wolsztyńskiej Fabryce Mebli), „Auto” (w „Polmożbycie” w Zielonej Gorze), „Komunikat” (w Zakładzie Energetycznym) oraz „Puls (w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym). Drukowano także czasopisma dla NSZZ RI „Solidarność” (np. „Wolny Rolnik”, „Solidarność Wsi Środkowego Nadodrze), materiały dla „Solidarności” w Głogowie, liczne komunikaty, plakaty i druki okolicznościowe, publikację o zbrodni w Katyniu, a także zbiór wierszy *W sercach ogień zapłonął... 1970-1980-1981*.

KZ NSZZ Solidarność przy wagonni Zbąszynek

Napis w Zielonej Górze - 11 VII 80

Największe protesty

Do lata 1981 r. w województwie zielonogórskim nie było poważniejszych konfliktów o charakterze regionalnym. Sytuacja zmieniła się jednak w sierpniu i wrześniu tego roku. Pierwszy znaczący protest rozpoczął się 31 sierpnia 1981 r., gdy rolnicy indywidualni zajęli w Glińsku pola należące do świebodzińskiego PGR. Protestujący domagali się m.in. przyspieszenia załatwiania przez władze wojewódzkie wniosków dotyczących zwrotu odebranej im w przeszłości ziemi. 6 września 1981 r., w wyniku rozmów z przedstawicielem wojewody zielonogórskiego, zawarte zostało porozumienie.

W tym okresie zaostrzał się też konflikt między działaczami „Solidarność” a dyrekcją Zakładu Rolnego w Lubogórze (będącego częścią świebodzińskiego PGR), m.in. z powodu przeprowadzenia akcji nakłaniania członków „Solidarność” do składania deklaracji o wystąpieniu ze Związku. Ponieważ 2 października przewodniczący KZ Zbigniew Kłosowski otrzymał pismo zawiadamiające o rozwiązaniu z nim umowy o pracę, nastąpiło zaognienie napiętej już sytuacji w tym zakładzie. W ciągu następnych dni protesty obejmowały inne zakłady pracy, a Zarząd Regionalny w Zielonej Górze zorganizował zebranie przedstawicieli komisji zakładowych, podczas którego podjęto uchwałę o przystąpieniu 21 października do jednogodzinnego strajku ostrzegawczego w całym Regionie. Następnego dnia rozpoczął się strajk powszechny, który został zawieszony z dniem 13 listopada 1981 r. (przez kolejny miesiąc - do wprowadzenia stanu wojennego - trwało pogotowie strajkowe).

Po tych wydarzeniach część działaczy Związku domagała się pilnego zwołania II WZD w celu oceny działalności ZR i przebiegu strajku w październiku i listopadzie. Termin zwołania WZD został wyznaczony na 12 stycznia 1982 r.

COFNIJ SIĘ